

Fokbedrijven over de georganiseerde aanpak van M.s.

“Wij juichen het nieuwe beleid toe”

Mycoplasma synoviae (M.s.) veroorzaakt niet alleen ziekteproblemen bij pluimvee, maar leidt ook steeds vaker tot handelsbeperkingen. Daarom is de georganiseerde aanpak van M.s. vanaf 2013 opgenomen in de PPE-regelgeving, die dit jaar is overgenomen door het ministerie van Economische Zaken (EZ). Maar daarmee zijn we er nog niet, zo blijkt uit de reacties van diverse fokbedrijven.

Het doel van de georganiseerde M.s.-aanpak is vermindering van het aantal M.s.-besmettingen in de Nederlandse pluimvee­sector. Ons land loopt voorop met een hoogontwikkelde pluimveehouderij en daarvoor blijft een goede pluimveegezondheid een belangrijke voorwaarde. De aanpak is gebaseerd op:

- 1) Het opsporen van M.s.-veldinfecties in pluimveekoppels door regelmatig bloed­onderzoek te doen. Bij M.s.-ge­vaccineerde dieren of bij dieren die afkomstig zijn van een bedrijf waar tegen M.s. gevaccineerd is, dient PCR-onderzoek uitgevoerd te worden. Deze monitoring is opgenomen in de EZ-regelgeving.
- 2) Het nemen van hygiënemaatregelen en toepassing van kanalisatie op basis van de M.s.-status om horizontale versprei­ding van M.s. te verminderen of te voorkomen. Deze maatregelen zijn niet wettelijk verplicht.

Tot nu toe laten de resultaten zien dat het aantal M.s.-infecties in de Nederlandse pluimveehouderij laag is, met uitzondering van de (opfok)vleesvermeerderings- en de eindlegsector. Er is al een grote daling gerealiseerd in het aantal M.s.-infecties bij fok- (vlees en leg), legvermeerderings-, opfokleg- en kalkoenbedrijven ten opzichte

van 2005-2006. Dit is het gevolg van alle inspanningen om verspreiding van M.s. terug te dringen en bewustwording van de noodzaak om M.s. aan te pakken, zonder vaccinatie toe te passen. Ook is gebleken dat horizontale verspreiding van M.s. in de Nederlandse pluimveehouderij een belangrijke rol speelt (zie kader). Dit blijkt bijvoorbeeld uit het feit dat M.s. in de leg- en vleesvermeerderingssector veel vaker aangetoond wordt in de productieperiode dan in de opfokperiode. Oftewel: koppels raken tijdens het transport, bij aankomst of tijdens de productieperiode besmet. Hygiëne­maatregelen die insleep en horizontale verspreiding kunnen voorkomen zijn dus van groot belang.

Veel vraag naar M.s.-vrije fokdieren

Fokbedrijven worden dagelijks geconfronteerd met eisen ten aanzien van M.s. “Bijna al onze afnemers willen M.s.-vrije fokdieren”, vertelt Frans van Sambeek, directeur Research & Development

Frans van Sambeek (ISA)

bij ISA (fokker van leghennen). "ISA levert wereldwijd grootouderdieren en ouderdieren. De eis en policy van ons bedrijf is dat wij altijd M.s.-vrije fokdieren leveren, dus ook vanuit Nederland. De georganiseerde M.s.-aanpak is een middel om de M.s.-druk te verlagen en dat maakt het makkelijker om in ons land M.s.-negatief te produceren. Dat is goed voor Nederland en voor onze exportpositie, want in veel Europese landen, maar bijvoorbeeld ook in Noord-Amerika en Brazilië, wordt M.s. niet geaccepteerd."

Aviagen Group (fokker van vleeskuiken-ouderdieren) heeft vergelijkbare ervaringen. "Op dit moment vraagt zo'n 80 procent van onze klanten nadrukkelijk om M.s.-vrije ouderdieren", aldus technisch

directeur Otto van Tuijl. "Wij doen al een aantal jaar op vrijwillige basis aan M.s.-monitoring, dus wij juichen het nieuwe beleid van harte toe. Aviagen levert op jaarbasis 25 miljoen moederdieren, waarvan 6 miljoen aan de Nederlandse markt, dus het grootste deel gaat de grens

"Al onze afzet moet M.s.-vrij zijn."

over. Duitsland eist bijvoorbeeld al sinds begin jaren 90 dat wij M.s.-vrije dieren leveren." Ook Cobb Europe BV (fokker van vleeskuikenouderdieren) test hun dieren al sinds een aantal jaar wekelijks op M.s. Cobb-dierenarts André Derkx: "Als onze test uitwijst dat er mogelijk sprake is van M.s.-infectie, zetten we vervolgens de onderscheidende PCR-test van de GD in (zie kader 'M.s.-vaccins', red.). Wij leveren wereldwijd, al onze afzet moet daarom M.s.-vrij zijn."

Bewustwording

Volgens Van Tuijl is bewustwording in deze fase het belangrijkste aspect van M.s.-monitoring. "Iets waar niet op gemonitord wordt, leeft ook niet", stelt hij. "Als afnemers M.s.-negatieve dieren krijgen, en die blijken op het bedrijf ineens toch besmet te zijn, dan is er een 'lek' in de biosecurity. Wanneer je de status van de

dieren in de gaten houdt, heb je beter zicht op wat er gebeurt. Het zou mooi zijn als de Nederlandse pluimveesector straks niet alleen M.g.-, maar ook M.s.-vrij is. En daar hebben we de GD bij nodig, maar dat paadje lopen wij als bedrijf al vijftien jaar. We hebben geregeld met de GD naar oorzaken van M.s.-uitbraken gezocht, maatregelen besproken en eventueel vervolgonderzoeken ingezet. Van collega-bedrijven heb ik gehoord dat zij dat ook gedaan hebben. Het is belangrijk om ervaring en kennis te delen om samen verder te komen."

Van Sambeek: "De landelijke monitoring is nog vooral gericht op het in kaart brengen van de situatie, maar daar los je het probleem nog niet mee op. Hoe haalbaar zijn eventuele maatregelen? Het is goed om te zien dat het aantal besmettingen al daalt, maar daar moet nog een stap bij. Als ik het over de legsector heb, dan geldt dat vooral voor leg-eind. Zelf

Mycoplasma synoviae (M.s.)

M.s. is een bacterie zonder celwand en is zeer besmettelijk voor kippen. De bacterie komt wereldwijd voor. Als een koppel eenmaal geïnfecteerd is, dan is het levenslang besmet. Besmette moederdieren kunnen de bacterie via het ei op nakomelingen overdragen (verticale verspreiding). Daarnaast is verspreiding mogelijk via contact tussen de dieren onderling en via insleep door onder meer bezoekers en besmette materialen (horizontale verspreiding). M.s. kan tot verschillende ziektebeelden leiden, waaronder infectieuze synovitis, luchtzakontsteking, eipuntschaalafwijkingen en eiproductiedaling. De ernst van die ziektebeelden kan toenemen door interactie tussen M.s. en diverse andere ziektekiemen die luchtweginfecties veroorzaken, zoals het infectieuze bronchitisvirus en *E. coli*.

Otto van Tuijl (Aviagen Group)

M.s.-vaccins

Wereldwijd zijn M.s.-vaccins geïntroduceerd die de ziekteverschijnselen kunnen verminderen of voorkomen. Vaccinatie voorkomt echter niet dat een M.s.-veldinfectie aanslaat. Dat betekent dat stringente hygiëne-maatregelen ook van kracht blijven op bedrijven die koppels tegen M.s. vaccineren. Omdat het opsporen van M.s.-veldinfecties in de gevaccineerde koppels niet mogelijk is via bloedonderzoek, heeft de GD een onderscheidende PCR-test ontwikkeld waarmee dat wel kan. Hierbij wordt gebruikgemaakt van luchtpijpswabs.

onderzoeken we ons fokmateriaal iedere twee weken op M.s., maar dat kan bij de eindproductie niet zomaar, dat is te duur. Wat is voor hen haalbaar? En wat als de dieren besmet blijken te zijn, is er dan op termijn compensatie voor eventueel vervroegd slachten?" Volgens Derkx mag daarnaast geen enkele twijfel bestaan over de kwaliteit van de monitoring. "Het mag geen discussie zijn of een testuitslag positief of negatief is. De tests moeten helder, duidelijk en reproduceerbaar zijn. Hetzelfde geldt voor de controles en de vervolgstappen."

Verbeterpunten

Van Tuijl is van mening dat nog meer onderzoek nodig is naar M.s.-vaccinatie. "In hoeverre kunnen deelentingen het aantal veldinfecties terugdringen? Bij de invoering van de monitoring waren er al een tijdje entstoffen op de markt, maar het is nog onduidelijk hoe entprogramma's de M.s.-druk kunnen verlagen. In de praktijk heb ik gezien dat toch veldinfecties kunnen uitbreken op bedrijven die enten." "M.s. kent veel varianten", zegt Van Sambeek. "Sommige zijn onschuldig, andere veroorzaken ziekteproblemen. We hebben dus een goede entstof nodig, maar die is er volgens mij nog niet, en dat is ook niet eenvoudig te realiseren. Hier komt de farmaceutische industrie in beeld. Wat

"Het allerbelangrijkste is de biosecurity en de hygiëne op bedrijven."

dat betreft is het anders dan bij M.g." Ook Derkx hoopt dat we in de toekomst breder vaccins kunnen inzetten. "Verder is het zaak dat we op termijn streven naar een verplicht eenleeftijdssysteem en dat er een compensatieregeling komt wanneer veehouders de nulstatus willen behouden, net als bij M.g."

Hoe verder?

Van Tuijl: "Als we M.s. in Nederland niet kunnen terugdringen, dan zullen fokbedrijven in andere landen gaan produceren waar de druk lager is. Het is dan te risicovol om een fokbedrijf in Nederland te hebben. Bovendien is de pluimveedichtheid in Nederland ook nog eens hoger dan in andere landen. We hebben de totale sector nodig voor extra monitoring. Het opheffen van de Productschappen heeft het er niet makkelijker op gemaakt. Maar laten we eerst nog een jaar ervaring opdoen om te kijken hoe de situatie zich beweegt en dan de aanpak bijstellen op basis van informatie, en niet op basis van emotie. De samenwerking met de sector en de GD is flexibel genoeg om de juiste richting te bepalen."

Van Sambeek: "Het allerbelangrijkste is de biosecurity en de hygiëne op bedrijven. De M.s.-status is bij ons een indicator voor de hygiëne. Als de hygiëne niet op orde is, dan kom je er niet. Bovendien helpt dat niet alleen bij de bestrijding van M.s., maar ook bij het voorkomen van AI-infecties." "Dit is pas het begin", zegt ook Derkx. "De aanpak staat nog in de kinderschoenen. We zullen de afname van het aantal infecties nauwkeurig moeten volgen, waarbij we op basis van infectiemodellen de infectieroutes kunnen blokkeren."

Andre Derkx (Cobb Europe BV)